

Az üzletrész öröklésével (jogutódlásával) kapcsolatos Ptk.-beli szabályokról

Az üzletrész öröklésére (jogutódlással való átszállására) vonatkozó szabályozás sajátos, a dologi, az öröklési és a státuszjog határterületére tartozó kérdés. A szabályozásban ez a kérdés hagyományosan leválik ugyanakkor mindezen háttérabályokról, és visszatérően a társasági jogban külön szabályként jelenik meg. A korábbi és a jelenlegi szabályozás első pillanatra sok érdemi tartalmi azonosságot sugall, de eltérő elméleti alapon áll. A továbbiakban a Ptk. új szabályainak összehasonlító elemzésével kívánok rámutatni a fontosabb összefüggésekre és súlypontokra.

1. Az üzletrész öröklésének (jogutódlásának) specialitása, a szabályozás modellje

Az üzletrész öröklésének (jogutódlásának) specialitása valójában az üzletrész fogalmára, az üzletrész jogi jellegének sajátosságaira vezethető vissza. Az üzletrész *nem dolog*. Az üzletrész fogalmára vonatkozó Ptk.-beli szabályok szövegesen eltérnek ugyan a társasági törvény korábbi szabályától, ez azonban azon nem változtat, hogy az üzletrész akkor is „jogösszesség” (a jogok és kötelezettségek státuszjogi egységét értve ezalatt), ha annak dologiasodása kétségkívül megfigyelhető. Ehhez szükséges megjegyezni, hogy a Ptk. – a fenti állítást erősítő – az üzletrész fogalmának finomítása során egyfelől beemelte abba a tagi kötelezettségeket is a jogok mellé, másfelől kifejezetten mellőzte a fogalmi elemek közül a *jogok megtestesítésére* való szöveges utalást. Ennek a finomításnak éppen az a – helyes elméleti – kiindulópontja, hogy a korlátozott felelősségű társaságban fennálló tagsági jogokról nem lehet értékpapírt kiállítani (ezt az általános szabályok körében a 3:11. § mondja ki), amelyben *dologi formában megtestesülhetne a tagsági jog*. Így – a rendszer szintű – fogalmi szabályozásban a tagi jogok megtestesítésére utaló elem nem szerepelhet. Az üzletrész öröklése (jogutódlása) esetében tehát értelemszerűen nem alkalmazhatók kizárólag az öröklés dologi jogon alapuló szabályai, hiszen az üzletrész nem csupán vagyoni érték, hanem egyben társasági státust is jelent, azaz az örökös (jogutód) „tulajdonába” nem csupán egy vagyoni érték kerül, hanem tagjává is válik egy társaságnak.

A jogutódlásra vonatkozó speciális, státuszjogi szabályok (korábban a Gt.-ben, most a Ptk. Harmadik Könyvében) továbbra is egységesen kezelik az öröklést és a szervezeti jogszerűségeket *egyéb jogcímeit*, és a szabályozás lényegét tekintve a *társaság zártságának elvét erősítik*. A Ptk. 3:170. §-ában foglalt szabály rögzíti, hogy a tag halála esetén örököse (öröklés), illetve a jogi személy tag átalakulása, egyesülése, szétválása vagy jogszabály alapján az üzletrészre tekintetében bekövetkezett jogutódlása (jogutódlás) esetén a jog-

utód – az örökösi minőség vagy a jogutódlás igazolása mellett – kérheti az ügyvezetőtől a tagjegyzékbe való bejegyzését [3:170. § (1) bek.], aki azonban azt a 3:170. § (2) bekezdésében meghatározott esetekben – kógens határidőn belül – megtagadhatja. A társaság zártságának elvi alapján állva a korábbi társasági jogok is rögzítették, hogy az örökléssel (a szervezeti jogszerű tag esetében egyéb jogutódlással) a jogutód *csak a társaság beleegyezése, akarata alapján válhat a társaság tagjává*. Ha a társaság olyan szabályokat érvényesít a társasági szerződésében, ami ezt kizárja, úgy a jogutóddal természetesen el kell számolni.

2. Szemléletváltás a szabályozásban – az „ipso iure” öröklési rend érvényesülése az üzletrész jogutódlásának szabályaiban

A Ptk.-t megelőzően az üzletrész öröklésének, a jogutódra való átszállásának a kérdését a Gt. 128. §-a szabályozta. A szabályok szövegezésének összehasonlítása alapján megállapítható, hogy jelentős az eltérés, ami nyilvánvalóan szemléletváltást takar, azonban sokkal inkább a szabályozás rendszerének és módszerének gyökeres megváltozásának összetett következménye. Alapjaiban – és még inkább a hétköznapi gyakorlat szempontjai szerint – nem változott tehát az örökléssel vagy egyéb jogcím alapján való jogutódlással történő átszállás jogi lényege, különös tekintettel az általános eltérést engedő főszabályra, mely a társaság belső jogviszonyaiban fő szabályként lehetővé teszi a törvénytől való eltérést (3:4. §).

A Gt. a kérdés kapcsán úgy fogalmazott, hogy jogutódlás esetében az üzletrész *fő szabályként* „átszáll a jogutódra” [Gt. 128. § (1) bek.]. Az *átszállást* ugyanakkor a *társaság kizárhatta*, ez esetben azonban a jogutóddal el kell számolni, azaz az üzletrész – tagok vagy a társaság általi – „megváltásának” szabályait is rögzíteni kell a társasági szerződésben. A Ptk. újrászövegezett rendelkezése *ezzel szemben* – a törvénytervezet indokolásában foglaltak szerint – az „öröklési jogi szabályokhoz igazodva, az ipso iure öröklési rend elveivel és a végintézkedésekre vonatkozó szabályokkal összhangban” *megvonta a társaságtól az örökléssel való átszállás kizárásának jogát*. Az üzletrész az új szabályok alapján *mindenképpen átszáll*, és a Ptk. a társaság tagjai számára arra biztosít lehetőséget, hogy a társasági szerződésben *kijelöljenek olyan személyeket*, akik öröklés esetén – a törvényben meghatározott kógens határidőn belül – az örököstől *megválthatják* („magukhoz válthatják”) az üzletrészt. Ugyanezt a logikát követi a szabályozás a *jogi személy tag jogutódlással* való megszűnése esetében is, a jogutódlás kizárása helyett a jogutód üzletrészének megváltásra hatalmazhat fel a társaság – általa preferált – személye-

ket a jogutódlással való átszállás esetében az ipso iure öröklésről nincs szó, hiszen itt szervezeti jogalanyról beszélünk, a szabályozás lényegében a természetes személyekre irányadó modellszabályt terjeszti ki ezzel a jogi személy tagra is).

Szükséges utalunk rá, hogy az üzletrész öröklésével kapcsolatos társasági jogi rendelkezések szoros és közvetlen összekapcsolása a megújult öröklési joggal, az értelmezési dimenziókat további szinttel egészíti ki. Csak szemléltetésként jelezzük, hogy ebben a körben hagyományosan előbukkanhatnak „nehéz esetek”. Elég, ha csak a *többes öröklés* esetére, a *végrendeleti örökléssel* felbukkanó nehézségekre, a *méhmagzat vagy kiskorú személy öröklésére*, az *örökség visszautasítására*, a *házastárs öröklésére*, vagy éppen az egyéb örökös hiányában az *állam, mint kényszerörökös belépésére* utalunk (lásd a Ptk. Hetedik Könyvének vonatkozó rendelkezéseit, továbbá a hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. törvény részletszabályait).

3. Kógens vagy diszpozitív?

A Ptk. Harmadik Könyvének diszpozitivitása összetettebbé tette a „sorok közti olvasást”. Ahogyan sok más esetben is, úgy az üzletrész jogutódlásával kapcsolatban is felvet nyitott kérdéseket, amit a bírói gyakorlatnak kell majd kiérlelnie (újraértelmeznie). A két bekezdés [3:170. § (1)–(2) bek.] által megfogalmazott normák a kógenca–diszpozitivitás kérdésében „többarcúak”:

Az ipso iure öröklés elvi talaján az örökléssel (jogutódlással) kapcsolatos rendelkezés – az (1) bekezdés első mondata – értelemszerűen kógens, hiszen az öröklési jog imperatív szabályát vezeti át. A második mondat azonban már vegyes megítélésű. A tagjegyzékbe való bejegyzésre irányuló kérelem esetében ugyanis innentől több eset lehetséges:

a) Amennyiben a létesítő okirat erről a kérdéstről *egyáltalán nem* rendelkezik, úgy a törvény (1) bekezdés kógens, a (2) bekezdésben írt szabály nem lép be „hézgapótló szabályként”, hiszen a megváltás lehetőségét a (2) bekezdés szöveges megfogalmazása értelmében (legalább a Ptk. vonatkozó szabályára utalással) a létesítő okiratban meg kell teremteni. A Ptk. modellszabálya érvényesül abban az esetben, ha a megváltás lehetőségét a jogszabályhelyre utalással rögzíti a társasági szerződés.

b) Az ügyvezető abban az esetben is *köteles bejegyezni a tagjegyzékbe* a jogutódot, amennyiben a társasági szerződés *kizárja* az ezzel kapcsolatos – a (2) bekezdésben modellezett – korlátozást, vagyis ha kifejezetten úgy rendelkezik, hogy az örökléssel/jogutódlással való taggá válást *nem* korlátozza.

c) A 3:170. § (2) bekezdése ugyanakkor – tartalmát tekintve, a megváltásra vonatkozó jogvesztő határidő relatív kógeniciáját leszámítva – alapvetően diszpozitív, azaz elképzelhető, hogy a megváltás részletszabályait illetően (a 30 napos relatív kógeniciát leszámítva) a tagok a (2) bekezdéstől *eltérő módon* határozzák meg a szerződésben.

4. Mi következik a normák részletes elemzéséből?

A Ptk. rendelkezésének szövegezése – hangsúlyosan a diszpozitív szabályozási módszer miatt is – némileg megfordítani látszik a korábbi szabályozás egyenes vonalú logikáját. Az átszállás szabályát kifejezetten nem mondja ki (csak a szakasz címében utal rá), azonban azt adottnak veszi, amikor abból indul ki, hogy az örökös (jogutód) *önmagában a jogutódlás igazolásával kérheti* a tagjegyzékbe való bejegyzését. Az általános eltérés fő szabályából kiindulva azt lehetne feltételezni, hogy az öröklés kizárására a feleknek a társasági szerződésben lehetőségük van, függetlenül attól, hogy a 3:170. § ezt sem mondja ki kifejezetten. A kizárás lehetőségének törvényi megvonása – az *öröklés rendszerének bekapcsolását is feltételező* – dogmatikai levezetést igényel, ami a gyakorlattól idegen. Félő, hogy a társaságok számára az a tisztán dogmatikai különbségtétel, melynek lényege, hogy az üzletrész az új szabály szerint *mindenképp átszáll*, így valójában az üzletrész megváltásával lehet csak korlátozni a jogutód társaságba lépését, szemben azzal, amikor a Gt. alapján a társaság kizárhatta az öröklést és – a megváltással egyébként azonos logikájú – elszámolással kompenzálta ezt, nehezen lesz értelmezhető. A megszokottakhoz képest a látszatra minimális, elméletileg azonban jelentős eltérés a gyakorlatban feltehetően némi bizonytalanságot fog okozni.

Az ezzel kapcsolatos részletes levezetéshez szükséges a törvényszöveg szó szerinti, tételenkénti idézése. A Ptk. 3:170. § (1) bekezdése így szól (a lényeges elemeket a normaszövegen belül hátravetett számozással jelölöm): „A tag halála esetén örököse, a jogi személy tag átalakulása, egyesülése, szétválása vagy jogszabály alapján az üzletrésze tekintetében *bekövetkezett jogutódlása esetén (1)* a jogutód – az *örökösi minőség* vagy a *jogutódlás igazolása mellett (2)* – *kérheti az ügyvezetőtől a tagjegyzékbe való bejegyzését (3).*”

A 3:170. § (1) bekezdésben a Ptk. előírja, hogy – lévén a jogutódlás ipso iure [lásd (1)] – a jogcím igazolásával [lásd (2)] – az örökös (jogutód) kérheti a tagjegyzékbe való bejegyzését, azaz a jogutód az üzletrész *átruházásának* közös szabályai alkalmazásával [lásd 3:168. § (2) bek., 3:169. §] válik taggá. A törvény megfogalmazásából a *contrario* az is következik, hogy ha a *jogutód nem kívánja*, nem köteles a társaság tagjává válni. Természetesen a társaság ez esetben is köteles elszámolni vele az üzletrésznek az átszállás időpontjában fennálló *üzleti értéke* alapján, hiszen enélkül az üzletrész „értékével” *jogalap nélkül gazdagodna* (lásd Ptk. 6:579–6:580. §, és ezzel összefüggésben a 6:582. §).

A 3:170. § (2) bekezdése ezt az örökös (jogutód) üzletrészének megváltására vonatkozóan az alábbiakkal egészíti ki (a tételek jelölése a korábbiak szerinti): „Az *ügyvezető (1) megtagadhatja* az örökös vagy a jogutód bejegyzését (2), ha a *társasági szerződés (3)* által *erre feljogosított személyek (4)* a társasági *szerződésben meghatározott feltételek* szerint (5) az üzletrész *magukhoz váltásáról* az örökös vagy a jogutód bejegyzési kérelmének *hatályossá válásától számított harminc-*

napos, jogvesztő határidőn belül nyilatkoznak (6), és (7) az üzletrész forgalmi értékét az örökösnek vagy a jogutódnak kifizetik (8). Semmis a társasági szerződés olyan rendelkezése, amely harminc nappal hosszabb határidőt állapít meg (9).”

A kodifikációs technikai vizsgálódásnak kettős tanulsága van, a Ptk. 3:170. §-ának két bekezdése két – összefüggő, de valójában eltérő irányú – rendelkezést tartalmaz. A 3:170. § (1) bekezdése azon esetkört rendezi, amikor az üzletrész átszállása teljes hatályú, azaz az üzletrész átszáll a jogutódra, és így a jogutód a társaság tagjává is válik. A második bekezdés normaszzerűen éppen az ellenkező esetet rögzíti: annak szabályát tartalmazza, hogy a tagok milyen módon biztosíthatják a társaság zártságát a jogutóddal szemben.

A 3:170. § (2) bekezdése a jogutód taggá válásának lehetséges társasági korlátozásának szabályát oly módon rögzíti, hogy arra akkor van lehetőség, ha a társasági szerződésben ilyen esetre kifejezett rendelkezés szerepel [lásd (3), (5)], amely meghatározott személyeket [lásd (4)] – azaz nem csak a tagok jöhetnek szóba – feljogosít az üzletrész megváltására, mégpedig oly módon, hogy annak feltételeit is tartalmazza a létesítő okirat [lásd (5)]. A feltételek egy része relatíve kógens (a), más részük diszpozitív (b).

Ad (a) A törvény – a határidő hosszabbítását illetően relatíve kógens – határidős korlátot iktatott be, melynek körében a megváltás harminc napos határidejétől a társasági szerződésben a jogutód hátrányára – azaz felfelé – nem lehet eltérni [lásd (9)]. A rövidebb határidő meghatározására természetesen lehetőség van (azaz lefelé el lehet térni). A határidő azonban minden esetben jogvesztő is. Kérdés, hogy a 30 napos határidő a megváltásra vonatkozó nyilatkozatra, vagy az üzletrész értékének megfizetésére is irányadó, ugyanis a szövegezésből ez nem egyértelmű. A törvényszöveg értelmében ugyanis a jogosult(ak)nak [feljogosított(ak)nak] az örökös vagy a jogutód bejegyzési kérelmének hatályossá válásától számított (maximum) harminc napos, jogvesztő határidőn belül nyilatkoznia(uk) kell az üzletrész megváltásáról, és [lásd (7)] az üzletrész forgalmi értékét az örökösnek vagy a jogutódnak meg is kell fizetni(ük). A szűk szöveges értelmezés alapján ez konjunktív feltétel, azaz 30 napon – vagy a társasági szerződésben meghatározott rövidebb határidőn belül – a kifizetésre is sort kell keríteni. Szükséges megjegyezni, hogy az üzletrész „forgalmi érték” alapú elszámolásában [lásd (8)] ha nem névérték- vagy számviteli alapú értékelési módszert írnak elő a szerződésben, a 30 napon belüli teljesítés igen rövid határidőnek tűnik. A bírói gyakorlat az üzletrész forgalmi értékének meghatározása körében több módszer alkalmazására is lehetőséget ad. A piaci értékre vonatkozóan a bírói gyakorlat következetes abban, hogy az nem azonosítható az úgynevezett könyv szerinti értékkel, hanem szakértői bizonyítás módszerével határozható meg (lásd pl. a Kúria 2051/2009. számú polgári elvi határozatát, illetve később, az 5 pontban).

A normaszövegben a „kifizetni” kifejezés használata [lásd (8)] továbbá arra utal, hogy a modellszabály a természetbeni elszámolás technikáját – tekintettel a 3:9. §

(1) bekezdésben írt általános szabályi tilalomra is – nem teszi lehetővé. Álláspontunk szerint azonban erre a diszpozitivitás elve alapján, és annak feltételei közt – a felek magánautonómiája keretében – lehetőség van.

Ad (b) A törvény a társasági szerződésben „feljogosított személyek”-ről beszél, ami egyfelől azt jelenti, hogy a társaság nem válthatja magához az üzletrészt, másfelől a társasági szerződés nem csupán a tago(ka)t, hanem akár kívülálló személy(eke)t is megjelölhet a megváltás jogosultjaként. A megváltás részletes feltételeinek rögzítésére vonatkozóan a modellszabály nem ad eligazítást, de a szükséges minimumot a gyakorlati ésszerűség jól körvonalazza. Célszerű annak rögzítése, hogy a forgalmi érték megállapításánál a felek milyen számítási módszert alkalmaznak, hogy a „kifizetés” körében lehetőségük van-e a pénzbeli elszámolás mellett más technikákat is alkalmazni, illetve – gyakorlati szempontok miatt – ésszerű lehet annak szabályozása is, hogy több örökös esetében a megváltás milyen peremfeltételek szerint alakul (a több örökös ugyanis a társaság irányában közös tulajdonú üzletrész tulajdonosaiként jelennek meg, így a nyilatkozatok joghatályosságának, illetve a megváltás ellenértéke teljesítésének körében praktikus lehet „előre gondolkodni”, és megfelelő szabályokat rögzíteni a társasági szerződésben).

5. Az üzletrész forgalmi értékének problematikája

Érdekes lehet ebből a szempontból annak eldöntése, hogy az üzletrész forgalmi értékét hogyan lehet meghatározni. Természetesen a tagok és a jogutód az üzletrész megváltása során ebben szabadon állapodhatnak meg, a bírói gyakorlat és a kapcsolódó szakirodalom ugyanakkor megfelelő igazodási pontot jelenthet. A kapcsolódó jogirodalom [lásd erről pl. *Kőrös András: Házastársi közös vagyon, közös lakás* HVG-ORAC Kiadó, Budapest 2002. 285. o. *Nagy Andrea: „Az üzletrészek forgalmi értékének meghatározása a bírói gyakorlatban a házastársi közös vagyon megosztása körében”* In: *Sectio Juridica et Politica*, Miskolc, Tomus XXVI/2. 2008., 629–635 o.) valamint alapvetően a házassági vagyoni jogban szereplő társasági vagyonelemek kérdései kapcsán kialakult bírói gyakorlat (lásd BH⁺ 2009.7.320., BH 1999.553.) határozottan tűnik abban, hogy az üzletrész forgalmi értékének meghatározása összetett, közgazdasági (vállalatértékelési) szakértelmet igénylő kérdés, azaz ha ebben a körben jogvitára kerül sor, szinte biztosra vehető, hogy a bíróság igazságügyi könyvszakértői vélemény alapján dönt a kérdésben. A bírói gyakorlat forgalmi érték alatt tehát azt a vételárat érti, amely az adott vagyontárgy szabadpiacon való értékesítése esetén elérhető, vagy elérhető lenne (BH 1999.553.). A bírósági eljárások során az üzletrész értékelésének általános gyakorlati módszertana, hogy a gazdasági társaság működésének létszakában a forgalomképes gazdasági társaságbeli részesedések – így a kft. üzletrészek tényleges forgalmi (szabadpiaci) értékét – az egyéb vagyontárgyakhoz hasonlóan – elsődlegesen úgynevezett összehasonlító adatok alapján, tehát az

ugyanazon gazdasági társaság részesedéseinek *forgalmára vonatkozó adásvételi szerződésekben kikötött vételárak alapján* kell meghatározni. Ha erre nincs mód, vagy az összehasonlító adatok valóságos kétséges, úgy a kft. üzletrészek forgalmi értéke meghatározásának az alapjául az adott gazdasági társaság úgynevezett *piaci értéke szolgálhat* (lásd pl. a Kúria 2051/2009. számú polgári elvi határozatát). A gazdaságtudományi szakirodalomban a vállalatértékelésnek – így a társasági részesedés értékelésének – is több módszere van. A forgalmi érték kiszámolására különböző számítási módok alkalmazhatók, így például beszélhetünk *névérték szerinti, könyv szerinti, eszköz alapú* vagy – a vállalkozás továbbműködésének alapulvételével megjelölt – *hozam alapú* üzletrész értékelésről (lásd erről pl. *Andor György–Tóth Tamás: Vállalati pénzügyi elemzések APV-módszerrel.* Typotex Kiadó, 2009., illetve *Andor György–Bóta Gábor: A reálopciók modell alkalmazása az üzletértékelésben.* Számvitel–Adó–Könyvvizsgálat, 2007/49/1. 33–38. o., *Andor Gy., Bóta G.: Üzletértékelés reálopciók módszerrel,* Számvitel–Adó–Könyvvizsgálat 48: (12) pp. 535–539. továbbá az értékelés számviteli alapkérdéseiről *Ormos Mihály: Pénzügyi számvitel rendszere* Typotex Kiadó 2008. 165–183. o.). Az üzletrész értéke mindemellett *becsléssel* is megállapítható, ilyen esetben *reális illetve méltányos forgalmi értékről* lehet szó. A könyvszerinti érték nem azonos az eszközök szabad piaci forgalmi értékével, a kötelezettségek körében pedig a felszámolási érték meghatározásánál. A felszámolási érték az az érték, amely a társaság jogszerű jogutód nélküli megszüntetése után marad (*Nagy Andrea: i. m. 634. o.*).

6. A jogi személy tag jogutód nélküli megszűnésének hatása az üzletrészre

Tematikusan ide tartozó kérdés – hiszen a természetes személyekkel kapcsolatos öröklés esetének ez a szűk értelemben vett analógiája – a szervezeti jogalanyok jogutód nélküli megszűnése. A jogutód nélküli megszűnés azonban érdemben leválik az üzletrész öröklésének modelljéről (azt a jogutódlásnál alkalmazza a jogalkotó), a jogutód nélküli megszűnés esetében az üzletrészre vonatkoztatható statikus hatásokat szabályozza a jog.

A Ptk. a jogi személy tag jogutód nélküli megszűnésének üzletrészre gyakorolt hatását (3:171. §), azaz leegyszerűsítve az „uratlanná” vált üzletrész esetét a Gt. korábbi szabályozásához képest (Gt. 128. §) jelentősen leszűkített módon tárgyalja. Szükséges közbevetni, hogy az „uratlanná válás” nem igazán helyes kifejezés itt, hiszen a bevonásnak éppen az a lényege, hogy az üzletrész nem válhat uratlanná a szó dologi jogi értelmében, (de a megértést – kellő árnyalással – bizonyára segíti). Az említett Ptk.-beli „szűkítés” érdemben kétirányú. A Ptk. a jogutód nélkül megszünt tag üzletrészével kapcsolatban *egyfelől* kizárólag a vagyontörvényes eljárást követő függő jogi helyzetet érinti, nem foglalja a jogutód nélkül megszüntés azon eseteivel, amikor ilyen üzletrész formájában megjelenő „maradványvagyonnal” nem kell számolni. *Másfelől* a Ptk. új szabálya teljes egészében elhagyja a Gt.

azon korábbi rendelkezéseit, amelyek a vagyontörvényes eljárással, illetve a külön törvény szerinti megszűnéssel (határokat átlépő felszámolás esetét) kapcsolatos társasági kötelezettségek és eljárás szabályait rendezik.

A változás tudatos jogalkotói törekvés eredménye. A törvénytervezet indokolása ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy a „tag jogutód nélküli megszűnéséről a Javaslat a hatályos szabálytól eltérően csak abban az esetben kíván rendelkezni, ha a volt tag megszüntetésére irányuló eljárásban vagy vagyontörvényes eljárás keretében az üzletrésznek nem lett új jogosultja. Ha tudniillik a korlátolt felelősségű társaság egy tagja felszámolás alá kerül, ez nem jelenti azt, hogy az üzletrésze uratlanná válik, hiszen a felszámoló kötelezettsége az adós vagyontörvényes értékesítése. Ha pedig a felszámoló eladja az üzletrészt, akkor annak új jogosultja lesz, bár a korábbi tag jogutód nélkül szűnik meg. Azok az esetek, amikor az üzletrésznek van jogosultja, nem igényelnek speciális szabályozást” [ezzel egyezően lásd *Kisfaludi András In: Vékás Lajos–Gárdos Péter (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal* Complex, Budapest, 2013, 154–155. o.]

A Ptk. szabályozási megoldása szerint a jogutód nélkül megszünt tag üzletrészét a társaságnak vagy *be kell vonnia* a 3:176. § rendelkezései szerint, vagy *fel kell osztania* azt a társaság tagjai között, a 3:173. §-ában foglaltak alkalmazásával. A felosztás ezen speciális esete kapcsán a Ptk. főszabályként rögzíti, hogy a felosztást a társaságnak törzsbetét-arányosan kell elvégeznie. Ettől a szabálytól a társasági szerződésben el lehet térni, azaz a társaságon belüli egyensúly tartását biztosítani kívánó törvényi rendelkezést csak akkor kell alkalmazni, ha azon a tagok nem kívánják változtatni. Az üzletrész felosztásáról a 3:173. § (2)–(3) bekezdéseinek értelmében *kötelező taggyűlési határozatot hozni*, ebben a kérdésben a Ptk. tiltja az eltérést (ezt meghaladóan lásd a hivatkozott szakaszhoz fűzött magyarázatnál).

A társulási szabadság alapján könnyen elképzelhető, hogy a kft.-nek olyan szervezeti jogalany a tagja, amely nem magyar honosságú. A *megszűnt külföldi tag* üzletrészére vonatkozó eljárás szabályait a „salátatörvény” (2013. évi CCLII. tv.) által a Ctv.-be iktatott új – egy paragrafusból álló – cím rögzíti [Ctv. 124/A. § (1) bek., mely 2014. március 15-től hatályos]. Ennek értelmében, ha az üzletrész olyan jogutód nélkül megszünt tag tulajdonát képezte, amelynek székhelye a megszűnéskor nem Magyarországon volt és a megszüntetésre irányuló eljárást nem Magyarországon folytatták le, *vagyontörvényes eljárás lefolytatására nem kerülhet sor*. Az érintett társaság a megszünt tag üzletrészére vonatkozó adatokról a *Céggközlönyben közleményt* köteles közzétenni azzal, hogy akinek az üzletrészre vonatkozóan igénye van, azt *három hónapon belül jelentse be*. Ha ilyen bejelentésre nem kerül sor, a megszünt tag üzletrészét *haladéktalanul be kell vonni*. A *három hónapon túl* bejelentett igények jogosultja csak a bevont üzletrész értékét igényelheti a társaságtól, azt is csak a *közlemény közzétételétől számított egy éves jogvesztő határidőn* belül. Ezt követően a bevont üzletrésszel kapcsolatos igényt a társasággal szemben senki nem érvényesíthet.